

De beleving van ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs

Een kwalitatief onderzoek naar het verschil in beleving tussen Marokkaans-Nederlandse en
Turks-Nederlandse ouders

Bachelorscriptie

Betül Akin (6023088) & Dila Amrino (5751470)

Begeleider: Ruben van Esch

Tweede lezer: Isabelle Dielwart

5 juli 2019

Aantal woorden: 4448

Voorwoord

Deze scriptie is de afsluiting van de Bachelor Pedagogische wetenschappen. Toen wij aan de opleiding begonnen, konden wij ons niet voorstellen om onze bachelor scriptie te schrijven. Toch is het moment hier nu gekomen. Wij willen graag onze begeleider Ruben bedanken voor de fijne begeleiding en de duidelijke feedback. Ook willen wij onze moeders bedanken voor de steun en geduld die ze hebben gehad, tijdens de vele stress momenten. Als laatste willen wij natuurlijk onze vriendinnen bedanken voor de leuke ontspanningsmomenten, die zeker geholpen hebben.

Abstract

Aim: The aim of this study was to **determine** whether there are differences between experiences of parental involvement among Moroccan-Dutch parents and Turkish-Dutch parents. **Methods:** The data were gathered by semi-structured, 45 minutes interviews with four Turkish-Dutch mothers, four Moroccan-Dutch mothers, one Turkish-Dutch father and one Moroccan-Dutch father. **Conclusion:** In general, minimal differences are found among the experiences of parental involvement among Moroccan-Dutch and Turkish-Dutch parents. When looking at the items individually, a few differences are found. First of all, Moroccan-Dutch parents report that they will tell when they aren't satisfied with something, while Turkish-Dutch parents report that they are more likely to hold back when they are not satisfied with something. Second of all, Turkish-Dutch people more often report that they are critical to themselves and how they raise their children than Moroccan-Dutch parents. **Discussion:** Further studies should make use of larger samples and should include parents from different generations and parents who can not speak dutch, to achieve a higher generalizability.

Key words: Parental involvement, parental contact, primary school, differences between Turkish and Moroccan parents.

De beleving van ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs bij Marokkaans-Nederlandse en
Turks-Nederlandse ouders

Ouders met een migratieachtergrond zijn volgens onderzoek minder betrokken bij de school van hun kinderen (Fleischmann & De Haas, 2014). Dit terwijl kinderen van migranten ouders juist als kwetsbare groep worden omschreven (De Mets, 2005). Ouderbetrokkenheid wordt gezien als een belangrijke factor voor het voorspellen van het schoolsucces van leerlingen (Fan, Williams, & Wolters, 2012; Park & Holloway, 2017; Stewart, 2008). Echter kinderen van migrantenouders lopen, na drie generaties, nog steeds achter op schoolresultaten ten opzichte van autochtone Nederlanders (Gijsberts, 2014). In de literatuur wordt geen rekening gehouden met de beleving van ouderbetrokkenheid van de ouders zelf terwijl dit wel een belangrijke factor is (Smit & Driessen, 2002). De beleving van ouderbetrokkenheid houdt in hoe ouders zelf de ouderbetrokkenheid ervaren.

Ouderbetrokkenheid lijkt in eerste instantie een zeer eenduidig begrip, namelijk betrokken zijn bij de scholing van je kind. In de literatuur lijken er toch verschillende definities gebruikt te worden. Voor de eenduidigheid van het onderzoek is ouderbetrokkenheid als volgt gedefinieerd:

Ouderbetrokkenheid is alle betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van het kind met betrekking tot de onderwijsopbrengsten, in alle vormen. Ouderbetrokkenheid wordt daarbij gezien als onderdeel van het proces tot wederzijdse betrokkenheid en inverstering tussen school en ouders, en alle vormen van betrokkenheid bij de opvoeding en het onderwijs van hun kind. Ouderbetrokkenheid omvat onder andere de opvoedkundige opvattingen over en verwachtingen van academische schoolprestaties en het meervoudige gedrag (aanmoedigen, stimuleren, helpen) dat ouders gebruiken om de academische prestaties van hun kinderen te bevorderen. (De Vries, 2010; Kalthoff, 2011)

Zoals eerder vermeld, heeft ouderbetrokkenheid een positieve invloed op het schoolsucces van het kind (Fan, Williams, & Wolters, 2012; Park & Holloway, 2017; Stewart, 2008). Indien ouders betrokken zijn bij de school laten leerlingen minder gedragsproblemen zien,

tonen leerlingen een verhoogde deelname aan school (Fann, Williams, & Wolters, 2012), gaat de cognitieve ontwikkeling van kinderen voorruit en verbetert de beleving van ouders ten opzichte van school (Driessen, Smit & Slegers, 2005; Khan, Ahmad, Hamdan & Mustaffa, 2014).

Daarnaast suggereren diverse onderzoeken dat het sociale functioneren wordt verbeterd wanneer ouders betrokken zijn. Het sociaal functioneren omvat de motivatie, het gedrag van kinderen, hun sociale vaardigheden, alsook de interactie tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen en leerkrachten (Boethel, 2003).

Ondanks de positieve effecten van ouderbetrokkenheid is die betrokkenheid niet bij alle ouders even hoog (Vedder, Boekaerts, & Seegers, 2005). Opvallend is dat niet-westerse migrantenouders over het algemeen in mindere mate betrokken zijn bij de schoolzaken van hun kinderen. Terwijl deze ouders, waaronder Marokkaanse en Turkse ouders, goede prestaties belangrijker vinden dan autochtone ouders (Vedder, Boekaerts, & Seegers, 2005). De tweede generatie die in Nederland is geboren en opgegroeid, ook wel Marokkaanse-Nederlanders en Turkse-Nederlanders genoemd, voelen zich volgens onderzoek van Vedder en collega's (2005) het minst gesteund in schoolse zaken, zoals de begeleiding in huiswerk en het door de ouders bijwonen van vergaderingen op school. De tweede generatie die in Nederland is geboren en opgegroeid, worden ook wel Turkse-Nederlanders en Marokkaanse-Nederlanders genoemd (Driessen, Smit & Slegers, 2005). Volgens dit onderzoek hebben Marokkaanse en Turkse ouders namelijk vaak onvoldoende kennis over het schoolsysteem waardoor ze minder betrokken kunnen zijn bij hun kinderen (Tam, 2011; Vedder, Boekaerts, & Seegers, 2005).

Ook kan de sociaal economische status (SES) mogelijk als belangrijke factor voor ouderbetrokkenheid en de kennis over het schoolsysteem gezien worden (Driessen, Smit & Slegers, 2005). De SES houdt de positie van een individu binnen een sociale structuur in, met betrekking tot de gedane opleiding en het inkomen (Driessen, Smit & Slegers, 2005). Ouders met een hogere SES beleven ouderbetrokkenheid op school volgens onderzoek positiever dan ouders met een lagere SES (Driessen, Smit & Slegers, 2005; Park, 2017). Een andere reden die mogelijk voor een slechte ouderbetrokkenheid kan zorgen is taalachterstand en daardoor taalbarrières tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders en leerkrachten (Swick, 2003). De basis voor ouderbetrokkenheid is namelijk communicatie (Kao, 2004).

In de literatuur kunnen door bepaalde factoren de Marokkaanse-Nederlanders en de Turkse-Nederlanders identiek aan elkaar gezien worden. Zo zijn beide groepen overwegend islamitisch, ervaren ze een vergelijkbare positie en problemen in Nederland en delen ze dezelfde migratiegeschiedenis (Bovenkerk, 2009). Echter kunnen deze groepen van elkaar verschillen en in Nederland is hier nauwelijks onderzoek naar gedaan (Pels, Distelbrink & Postma, 2009). De vraag blijft dus wat de verschillen tussen deze twee minderheidsgroepen zijn wat betreft hun beleving van ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Het onderzoeken en verklaren van deze verschillen is wetenschappelijk relevant, omdat er wellicht grote verschillen zijn die niet worden opgemerkt. Het is verder van maatschappelijk belang omdat ouders van deze groepen goede prestaties erg belangrijk vinden, maar een lage ouderbetrokkenheid laten zien. Door ouders bewust te maken van het belang van ouderbetrokkenheid kunnen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse jongeren zich meer gesteund voelen. Dit kan op den duur leiden tot betere schoolprestaties onder deze groep.

Op basis van het voorafgaande kan de centrale vraagstelling van het onderzoek als volgt worden geformuleerd: *In hoeverre is er een verschil in beleving van ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders?* Allereerst wordt de beleving van ouderbetrokkenheid van de Marokkaans-Nederlandse en de Turks-Nederlandse ouders in kaart gebracht. Vervolgens worden de belevingen van deze twee groepen met elkaar vergeleken, wordt rekening gehouden met SES en wordt het verschil tussen vader en moeder onderzocht. De Marokkaans-Nederlandse groep is meer betrokken in de maatschappij (Drake, 2005) waardoor verwacht wordt dat de Marokkaans-Nederlandse ouders, ouderbetrokkenheid positiever beleven dan Turks-Nederlandse ouders.

Methode

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in het verschil in beleving van ouderbetrokkenheid tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders. De resultaten kunnen voor de maatschappij worden ingezet om voor zowel de Marokkaanse-Nederlanders als de Turkse-Nederlanders de ouderbetrokkenheid te verbeteren. Om te onderzoeken wat het verschil in beleving van ouderbetrokkenheid is, zal er gebruik

worden gemaakt worden van vergelijkend onderzoek. Doordat het begrip ouderbetrokkenheid van te voren is vastgesteld, is het onderzoek deductief van aard.

De SES is toegevoegd als moderator en hiermee zullen de ouders opgedeeld worden in de groepen laag, midden of hoge SES. Vervolgens zullen de belevingen van deze groepen met elkaar vergeleken worden. Naar aanleiding van literatuur wordt verwacht dat ouders met een lage SES een minder positieve beleving van ouderbetrokkenheid laten zien dan de ouders met een hoge SES (Driessen, Smit & Slegers, 2005; Park, 2017). Naast het onderscheid in SES zal in het onderzoek ook gekeken worden naar het verschil in beleving van ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders. Verwacht wordt dat moeders positiever ouderbetrokkenheid beleven en meer betrokken bij school zijn dan vaders (Craig, 2006; Vogels, 2002).

Procedure

Het onderzoek is gedaan door middel van semi-gestructureerde interviews van ongeveer 45 minuten. De interviews zijn opgenomen en de geluidsopname is gestart nadat de geïnterviewde hiervoor toestemming heeft gegeven. Met hulp van de opnames zijn de interviews na afloop uitgetypt. De interviews zijn voornamelijk afgenomen bij de participanten thuis. De eerste twee interviews zijn afgenomen in de aanwezigheid van beide onderzoekers, om de structuur van de interviews vast te stellen en elkaar bij te sturen indien dit nodig was. Om de anonimiteit van de participanten te garanderen zijn alle gebruikte namen geanonimiseerd.

Allereerst zijn algemene vragen gesteld om achtergrondinformatie te vergaren over de respondent. Vervolgens zijn de ouders gevraagd wat zij onder ouderbetrokkenheid verstaan. De definitie die door ons is vastgesteld is voorgelegd, zodat over hetzelfde construct wordt gesproken. Na de bespreking van de constructen zijn de vragen per volgorde van topic afgenomen. De lijst is voor het afnemen van de interviews door beide onderzoekers samengesteld aan de hand van de vragenlijst ontwikkeld door *de Harvard Graduate School of Education*. Deze topiclijst was voor zowel de Marokkaans-Nederlandse als de Turks-Nederlandse participanten gelijk.

Participanten

De populatie waaronder het onderzoek heeft plaatsgevonden, bestaat uit vier Turks-Nederlandse moeders, vier Marokkaans-Nederlandse moeders, één Turks-Nederlandse

vader en één Marokkaans-Nederlandse vader. Turkse-Nederlanders zijn Nederlanders met een migratieachtergrond uit Turkije. Marokkaanse-Nederlanders zijn Nederlanders met een migratieachtergrond uit Marokko. De participanten zijn zowel eerste generatie migranten als tweede generatie migranten. Eerste generatie migranten zijn migranten die naar Nederland zijn geëmigreerd. Tweede generatie migranten zijn de kinderen van de eerste generatie migranten en zijn voor een groot deel geboren en getogen in Nederland (Crul & Schneider, 2010). De gemiddelde leeftijd van de participanten is 33 jaar, variërend tussen de 28 en 44 jaar. De participanten zijn woonachtig in en rondom Utrecht en Leiden. De opleidingen die gevolgd zijn door de participanten lopen uiteen van mbo tot wo. Bij de Marokkaans-Nederlandse ouders heeft één ouder WO, één ouder HBO, twee ouders MBO en een ouder de HAVO afgerond. Bij de Turks-Nederlandse ouders hebben twee ouders HBO en drie ouders MBO afgerond.

De participanten zijn geworven middels een gemakssteekproef. In de persoonlijke omgeving van de onderzoekers zijn mensen gezocht met een Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond. Hierbij werd er gekeken of deze mensen kinderen hebben die basisonderwijs volgen. Opvolgend de doelgerichte steekproef zijn er een drietal participanten geworven middels een sneeuwbalsteekproef. Drie deelnemende participanten hebben doorverwezen naar andere participanten die de juiste kenmerken hadden voor dit onderzoek.

Analyseplan

Instrumenten

In dit onderzoek is middels kwalitatieve, semi-gestructureerde interviews de beleving van Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders omtrent ouderbetrokkenheid onderzocht. Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek, omdat hiermee de beschrijvingen, interpretaties en ervaringen van ouders bevraagd kunnen worden. De resultaten worden in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek weergegeven in woorden. Dit geeft de mogelijkheid om dieper in te gaan op de beleving van de ouders (Noens, 2015).

Het instrument waarmee wordt getracht ouderbetrokkenheid te meten omvat 71 vragen die samen uit zeven topics bestaan. De eerste topic is kindgedrag, binnen het kader van dit onderzoek houdt dit de beleving van de ouder van de omgang van het kind met leeractiviteiten thuis en de manier van interacteren van het kind met de ouders en met de school in. De tweede

topic is de ouderlijke steun. Hierbij is gekeken naar de beleving van de ouders ten aanzien van de ouderlijke steun aan hun kind in het onderwijs. De derde topic is de betrokkenheid van ouders, hierbij is gekeken naar de beleving van ouders over hun betrokkenheid, alsook naar enkele activiteiten die de ouders van het schoolgaande kind verrichten met betrekking tot de school. De vierde topic is zelfvertrouwen van ouders, hierbij is gevraagd naar hun vermogen om hun kind te kunnen ondersteunen. De vijfde topic is het klimaat van de school, voor dit topic is gevraagd naar de perceptie van de ouders van het algemene. Tot slot zijn de topics de kijk van de ouders op hun eigen rol en op die van de leraren samengevoegd. Dit is gedaan omdat de vragen van deze topics overeenkomen. Dit topic richt zich op de kijk van de ouders op hun eigen functioneren en op dat van de leraren van hun kind. Alle topics van het geselecteerde instrument zijn meegenomen in de interviews. In de bijlage is de gehele vragenlijst met de topics toegevoegd.

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen zijn de eerste twee interviews gedaan in aanwezigheid van beide onderzoekers. Dit was een pilot om de interview procedure te structureren en een vaste aanpak te ontwikkelen. Ook is de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot door een topiclijst te gebruiken, om zo een duidelijke structuur in het interview te verkrijgen en om alle belangrijke onderwerpen te bevragen. Door deze methode te gebruiken is ervoor gezorgd dat de interviews van zowel de Marokkaans-Nederlandse als de Turks-Nederlandse ouders identiek waren.

De validiteit van het onderzoek is eveneens gewaarborgd door de operationalisering van het begrip ouderbetrokkenheid. Er is aan de respondenten gevraagd wat zij zelf verstaan onder het begrip ouderbetrokkenheid, vervolgens is de definitie in opvolging van een aantal voorbeelden voorgelegd aan de participanten, zodat over hetzelfde construct werd gesproken.

Ouderbetrokkenheid

Het is belangrijk te bepalen wat wordt bedoeld met ouderbetrokkenheid. Vanwege de vele definities van ouderbetrokkenheid in de literatuur, is gekozen om het begrip ouderbetrokkenheid te interpreteren in lijn met de definitie van De Vries (2014), Kalthoff (2011) en het gekozen instrument in de vorm van de topiclijst. Door middel van deze definitie wordt verwacht ouderbetrokkenheid te meten, omdat dit overeenkomt met de topics uit het gekozen

instrument. Ouderbetrokkenheid is alle betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van het kind met betrekking tot de onderwijsopbrengsten, in alle vormen. Ouderbetrokkenheid wordt daarbij gezien als onderdeel van het proces tot wederzijdse betrokkenheid en investering tussen school en ouders, en alle vormen van betrokkenheid bij de opvoeding en het onderwijs van hun kind. Ouderbetrokkenheid omvat onder andere de opvoedkundige opvattingen over en verwachtingen van academische schoolprestaties en het meervoudige gedrag (aanmoedigen, stimuleren, helpen) dat ouders gebruiken om de academische prestaties van hun kinderen te bevorderen.

Data-analyse

De tien interviews zijn geanalyseerd met het analyseprogramma Nvivo. Door dit programma is de manier van analyseren transparant en hiermee wordt de betrouwbaarheid vergroot. De uitspraken van de participanten zijn middels het programma Nvivo gescreend op belangrijke passages. Er is geprobeerd zo min mogelijk af te wijken van de uitspraken van de participanten bij het labelen, om zo interpretatiefouten te voorkomen. Er is axiaal gecodeerd in dit proces. Allereerst werd de variabele SES gemarkeerd in de interviews en zijn de participanten hierop gesorteerd in de groepen laag, midden en hoge SES. Vervolgens zijn de verschillen en overeenkomsten tussen vaders en moeders geanalyseerd. Tot slot zijn de uitspraken van de ouders onderscheiden en gelabeld door middel van de zeven topics uit het instrument. Per topic is er bekeken welke overeenkomsten en verschillen in beleving van ouderbetrokkenheid voorkomt tussen de Marokkaanse-Nederlandse en de Turks-Nederlandse ouders.

Resultaten

In deze resultatensectie worden de belangrijkste resultaten per topic besproken. De zeven topics zijn: kindgedrag, ouderlijke steun, betrokkenheid van de ouders, zelfvertrouwen van de ouders met betrekking tot hun vermogen om hun kind te ondersteunen, het klimaat van de school en de kijk van de ouders op hun eigen rol en op die van de leraren. Om de resultaten te ondersteunen zijn belangrijke uitspraken van de participanten cursief weergegeven. Tijdens de analyse zijn de zeven topics als labels gebruikt. Deze topics zijn gebruikt omdat ze ouderbetrokkenheid meten. Per topic zijn de Marokkaans-Nederlandse en de Turks-Nederlandse ouders met elkaar vergeleken.

Volgens de ouders is ouderbetrokkenheid: als ouder betrokken zijn bij de school van je kind, weten wat je kind op school doet en weten hoe het onderwijs verloopt. Toen een ouder werd gevraagd wat ze onder ouderbetrokkenheid bij school verstond, zei ze: *“Betrokken blijven bij school, daar bedoel ik mee: vaak de leraren spreken over je kind en vragen hoe het onderwijs verloopt en hoe het gaat” (M-NL[1] moeder, 44 jaar)*. De Marokkaans-Nederlandse ouders en de Turks-Nederlandse ouders verstaan over het algemeen hetzelfde onder ouderbetrokkenheid bij school. De Turks-Nederlandse ouders voegden nog expliciet toe :” dat je achter je kind moet staan en jezelf als ouder moet laten zien door mee te doen aan activiteiten *(T-NL vader, 32 jaar)*, Kindgedrag

Kindgedrag binnen het kader van dit onderzoek is de beleving van de ouder van de omgang van het kind met leeractiviteiten thuis en de manier van interacteren van het kind met de ouders en met de school. Zowel de Marokkaans-Nederlandse als Turks-Nederlandse ouders gaven aan dat hun kinderen thuis regelmatig leeractiviteiten uitvoeren en dat ze dit uit zichzelf doen. Wel zei ongeveer de helft van de Turks-Nederlandse ouders dat hun kinderen hierbij behoefte hebben aan stimulering, een voorbeeld hiervan *“ Ze kan het wel maar ze moet gestimuleerd worden erin. Vooral als ze iets niet leuk vind dan wilt ze veel dingen uitstellen of ze wil mij erbij betrekken zodat ze eerder klaar is. Maar als ze eenmaal begint dan kan ze goed doorgaan” (T-NL moeder, 35 jaar)*.

Aan de ouders is gevraagd of hun kinderen het gemakkelijk aangeven als ze ergens mee zitten of hulp nodig hebben. Op de vraag of de kinderen met plezier naar school gaan, antwoordden de ouders dat dit het geval is en dat dit te merken is aan het humeur van hun kinderen.

In tegenstelling tot de Marokkaans-Nederlandse ouders gaven de Turks-Nederlandse ouders aan dat hun kinderen meer behoefte hebben aan stimulering bij leeractiviteiten thuis. Wel gaven alle ouders aan dat hun kinderen goed zelfstandig kunnen werken.

Betrokkenheid van de ouders

Voor dit topic is gekeken naar de beleving van ouders, alsook naar enkele activiteiten die de ouders van het schoolgaande kind verrichten met betrekking tot de school. Aan de ouders is gevraagd hoe belangrijk zij het vinden om betrokken te zijn op de school van hun kind. Alle ouders gaven verschillende keren het belang hiervan aan. Een Marokkaans-Nederlandse ouder

voegde aan het einde van het interview nog het volgende toe: *“Sommige Marokkaanse ouders zijn niet betrokken. Dat vind ik echt jammer. Dan horen ze dingen te laat. Ze gaan niet naar tienminutengesprekken en dat vind ik heel erg jammer”* (M-NL moeder, 44 jaar). De Marokkaans-Nederlandse ouders zeiden dat ze alle tienminutengesprekken hebben bijgewoond. Deze vinden drie à vier keer per jaar plaats. Van de Turks-Nederlandse ouders gaven alle moeders aan aanwezig te zijn geweest, maar de Turks-Nederlandse vader zei: *“O nee, sorry, van de drie ben ik er bij twee aanwezig geweest. Er volgt nog een gesprek. En bij de ouderavond ben ik niet geweest”* (T-NL vader, 34 jaar).

Op de vraag hoe vaak ze contact hebben met de leerkrachten, antwoordden de meeste ouders dat dit dagelijks het geval is. De Marokkaans-Nederlandse ouders gaven aan gebruik te maken van een groepsapp waarin de ouders dagelijks een update van de school krijgen. De Turks-Nederlandse ouders gaven aan dat ze voornamelijk via e-mail en per brief op de hoogte worden gesteld. Daar zijn ze tevreden over.

Als er iets is waardoor er behoefte is om de leerkracht te spreken, zegt geen enkele ouder te twifelen om contact te zoeken. Ze gaven aan dat gemakkelijk te vinden. Op de vraag of ze actie ondernemen als ze ergens niet tevreden over zijn, antwoordde de Marokkaans-Nederlandse moeder met: *“Ja, ik heb dat weleens gedaan. Ik ben toen naar de directeur gelopen. Ik heb toen mijn beklag gedaan en ingediend”* (M-NL moeder, 44 jaar) en de Turks-Nederlandse moeder antwoordde met: *“Ik wacht het maar af of er verandering in zal komen en anders is het maar zo”* (T-NL moeder, 32 jaar). De uitspraak van de Marokkaans-Nederlandse moeder is representatief voor de uitspraken van de Marokkaans-Nederlandse ouders, ook de uitspraak van de Turks-Nederlandse moeder staat voor wat de Turks-Nederlandse ouders antwoorden.

Slechts één Marokkaans-Nederlandse moeder helpt wel eens bij activiteiten op school. De andere drie Marokkaans-Nederlandse moeders en een vader gaven allen aan het belang ervan wel in te zien, maar nog nooit bij activiteiten op school te hebben geholpen. Van de Turks-Nederlandse ouders hebben een vader en een moeder twee keer geholpen dit schooljaar.

Het verschil tussen de Marokkaans-Nederlandse ouders en de Turks-Nederlandse ouders is dat de Marokkaans-Nederlandse ouders het sneller aangeven als ze ergens niet tevreden over zijn, terwijl de Turks-Nederlandse ouders meer terughoudend zijn.

Zelfvertrouwen van de ouders

Voor dit topic is bekeken hoe zelfverzekerd ouders over hun ondersteuning van hun kind zijn. Over het algemeen zijn zowel de Marokkaans-Nederlandse als de Turks-Nederlandse ouders zelfverzekerd over hoe zij het doen als ouder. Ze gaven aan dat ze ervan overtuigd zijn dat ze hun kinderen kunnen helpen indien dat nodig is en dat ze hun de juiste begeleiding kunnen bieden. Op de vraag hoe zelfverzekerd zij zich voelen over hun betrokkenheid, antwoordde een ouder: *“Ja, heel zelfverzekerd. Echt heel zelfverzekerd” (M-NL vader, 34 jaar)*. Beide groepen ouders gaven ook toe dat ze niet altijd zelfverzekerd zijn. Een ouder zei bijvoorbeeld: *“Uh, dat mag wel wat beter. Gewoon extra dingen huiswerk en opdrachten extra, dat lukt me niet altijd” (T-NL moeder, 31 jaar)*.

Ouderlijke steun

Voor dit topic is gekeken naar de beleving van de ouders ten aanzien van de ouderlijke steun aan hun kind in het onderwijs. Zowel de Marokkaans-Nederlandse ouders als de Turks-Nederlandse ouders gaven aan dat ze elke dag aan hun kinderen vragen hoe hun dag is verlopen. Ook zeiden ze het idee te hebben dat hun kind weet dat ze altijd bij hen terecht kunnen. Een ouder reageerde als volgt op de vraag of hun kinderen weten dat ze bij hen terecht kunnen: *“Ik zeg dat gewoon tegen hem, dat hij alles tegen me kan vertellen” (M-NL moeder, 37 jaar)*. Vervolgens is gevraagd of de ouders hun kind helpen met het maken van huiswerk. Alle ouders gaven aan dit wel te doen. Toen gevraagd werd in hoeverre dit onafhankelijk gaat, voegde een Turks-Nederlandse moeder toe: *“Ze kan het wel, maar ze moet erin gestimuleerd worden. Vooral als ze iets niet leuk vindt, dan wil ze veel dingen uitstellen of ze wil mij erbij betrekken, zodat ze eerder klaar is” (T-NL moeder, 37 jaar)*. De Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders gaven beiden aan hun kind goed te ondersteunen in het onderwijs.

Het klimaat van de school

Voor dit topic is gevraagd naar de perceptie van de ouders van het algemene klimaat op de school van hun kind. De algemene klimaat betreft onder andere de sfeer en het gevoel van veiligheid op school. De Marokkaans-Nederlandse en de Turks-Nederlandse ouders gaven beiden aan dat ze voornamelijk op het schoolplein met ouders in contact komen en wel eens over de school hebben gepraat. De ouders horen wel eens negatieve verhalen op het schoolplein,

maar gaan daar niet inhoudelijk op in. Op de vraag of ze weleens met andere ouders discussiëren, antwoordde een ouder: *“Soms praat ik met andere ouders op het schoolplein, dan hoor ik veel negativiteit. Ik luister daar niet naar”* (M-NL moeder, 33 jaar). Verder gaven alle ouders aan dat ze denken dat de school wel openstaat voor de mening van de ouders en ze gaven aan dat ze terechtkunnen bij de leerkracht zelf of bij de directrice.

De kijk van de ouders op hun eigen rol en op die van de leraren

Dit topic richt zich op de kijk van de ouders op hun eigen functioneren en op dat van de leraren van hun kind. De meeste ouders gaven aan dat ze tevreden zijn over hoe ze hun kinderen ondersteunen in het onderwijs. Een Turks-Nederlandse ouder zei daarover: *“Ik ben er soms wel en soms niet tevreden over.”* Op de vraag of er verbeterpunten zijn, antwoordde de Marokkaans-Nederlandse ouder: *“Nee, ik denk het niet”* (M-NL vader, 34 jaar) en de Turks-Nederlandse ouder: *“Wat minder goed gaat, is dat ik niet te veel tijd heb, er zijn ups en downs”* (T-NL moeder, 35 jaar). De ouders kijken positief naar de leraren, zo vonden ze dat de leraren op een goede manier met de kinderen omgaan.

Het verschil tussen de groepen is dat de helft van de Turks-Nederlandse ouders aangeeft dat het beter kan, terwijl de Marokkaans-Nederlandse ouders allemaal zeggen tevreden te zijn over hoe ze hun rol als ouder vervullen.

Naast de vergelijking tussen de twee groepen is aandacht besteed aan de sociaal-economische status (SES). Er is geen verschil gevonden tussen ouders met een lage, midden en hoge SES in hun beleving van ouderbetrokkenheid.

Conclusie

In deze thesis is onderzocht of er verschillen zijn in de beleving van ouderbetrokkenheid tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders. Er werd verwacht dat de Marokkaans-Nederlandse ouders ouderbetrokkenheid positiever beleven dan de Turks-Nederlandse ouders (Drake, 2005).

In zijn geheel zijn minimale verschillen gevonden in de beleving van ouderbetrokkenheid tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders. Indien er afzonderlijk naar de items gekeken worden, die blijkens onderzoek ouderbetrokkenheid meten (Ros, 2013) zijn er een aantal kleine verschillen gevonden. Allereerst geven

Marokkaans-Nederlandse ouders eerder aan als ze ergens niet tevreden over zijn terwijl Turks-Nederlandse ouders zeggen meer terughoudend en afwachtend te zijn. Verder zijn Turks-Nederlandse ouders kritischer op zichzelf over hoe zij hun kind ondersteunen. Zij geven aan dat de ondersteuning beter kan door bijvoorbeeld meer tijd met de kinderen door te brengen. Terwijl de Marokkaans-Nederlandse ouders aangeven erg tevreden en zelfverzekerd te zijn over hoe zij hun kind ondersteunen.

Naast de kleine verschillen die zijn gevonden in de beleving van ouderbetrokkenheid tussen Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders, zijn er vooral veel overeenkomsten gevonden. Beide groepen verstaan hetzelfde onder ouderbetrokkenheid en beleven grotendeels hetzelfde hoe hun kind interacteert met school en de ouders. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat alle ouders het belangrijk vinden om betrokken te zijn bij de school van hun kind, hebben ze zelfvertrouwen in hun eigen kunnen en beleven ze het klimaat van de school op een positieve manier. Ze vinden de sfeer fijn en zeggen zich veilig te voelen op school.

Naast de vergelijking tussen de groepen is er ook een klein verschil gevonden tussen de beleving van ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders. Verwacht werd dat moeders meer en vaker betrokken zijn bij school dan vaders (Craig, 2006; Vogels, 2002). In dit onderzoek zijn er bij de Marokkaans-Nederlandse ouders geen verschillen in beleving geconstateerd tussen de vader en moeders. Bij de Turks-Nederlandse ouders is er wel een klein verschil geconstateerd. De Turks-Nederlandse moeders zeggen meer betrokken te zijn bij het onderwijs dan de Turks-Nederlandse vader.

Tot slot is de SES bekeken bij de ouders. Volgens de literatuur zijn ouders met een lage SES minder positief in de beleving van ouderbetrokkenheid bij het onderwijs van hun kind dan ouders met een hoge SES (Driessen, Smit & Slegers, 2005; Park, 2017). Tegen de verwachting in, is er in dit onderzoek geen verschil gevonden in de beleving van ouderbetrokkenheid tussen de hoge, midden en lage SES gevonden. Zowel de Marokkaans-Nederlandse als de Turks-Nederlandse ouders met een lage SES hadden een positieve beleving van ouderbetrokkenheid. Ze zeiden bijvoorbeeld goede contacten met de leerkrachten te hebben, alle rapportgesprekken bij te wonen en hun kind goed te begeleiden met het huiswerk.

Discussie

Dit onderzoek is uiteraard niet vrij van een aantal methodologische limitaties. Het eerste punt dat ter discussie gesteld kan worden is het kleine aantal respondenten dat heeft deelgenomen aan het onderzoek, namelijk tien personen. Het kleine aantal respondenten maakt dat de resultaten niet generaliseerbaar zijn. Daarbij is er een scheve verhouding van het aantal mannen (twee) en vrouwen (acht). Ondanks dat er aan de generaliseerbaarheid getwijfeld kan worden, geeft het wel een beeld van de beleving van de deelgenomen respondenten.

Een tweede limitatie van dit onderzoek is de wijze van steekproef, namelijk de gemakssteekproef. De respondenten zijn verworven binnen de eigen kring van de onderzoekers, wat maakt dat er aan de representativiteit getwijfeld kan worden. Alle respondenten waren de Nederlandse taal machtig, daarmee is voldaan aan een belangrijke voorwaarde voor ouderbetrokkenheid. Hierdoor is een belangrijke variabele die verantwoordelijk is voor een negatieve beleving van ouderbetrokkenheid niet meegenomen.

Volgens de literatuur zijn Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse ouders minder betrokken bij de schoolzaken van hun kinderen (De Mets, 2005), echter zeggen de ouders in dit onderzoek wel in grote mate betrokken te zijn bij de schoolzaken van hun kinderen. Oorzaken hiervan kunnen te maken hebben met de relatief jonge leeftijden van de respondenten en de beheersing van de Nederlandse taal. Voor vervolgonderzoek kan het interessant zijn om gebruik te maken van een grotere steekproef om de generaliseerbaarheid van het onderzoek te versterken. Ook kan onderzoek gedaan worden naar de beleving van meerdere generaties of ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Literatuurlijst

- Boethel, M. (2003). *Diversity: School, family & community connections. Annual synthesis 2003*, Austin, TX: National Center for Family & Community Connections with Schools/Southwest Educational Development Laboratory 2003.
- Bovenkerk, F., (2009). *Etniciteit, criminaliteit en het strafrecht*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2009.
- Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & Society*, 20, 259-81. doi:10.1.1.871.1945
- Crul, M., & Schneider, J. (2010). Comparative integration context theory: Participation and belonging in new diverse European cities. *Ethnic and Racial Studies*, 33, 1249-1268. doi:10.1080/01419871003624068
- De Mets, J. (2005) *Samen school maken. Allochtone ouders op school*. Brussel: Koning Boudewijn Stichting 2005.
- De Vries, P. (2010). *Handboek ouders in de school*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en Advies 2010.
- Drake, C. (2005). The importance Presence: Immigrant parents' school engagement experiences, *Educational Research Journal*, 42, 465-498. doi:10.3102/00028312042003465
- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P. (2005). Parental involvement and educational achievement. *British Educational Research Journal*, 31, 509-532. doi:10.1080/01411920500148713
- Fann, W., Williams, C. M., & Wolters, C. A. (2012). Parental involvement in predicting school potivation: Similar and differential effects across ethnic groups. *The Journal of Educational Research*, 105, 21-35. doi:10.1080/00220671.2010.515625
- Fleischmann, F., & de Haas, A. (2016). Explaining parents' school involvement: The role of ethnicity and gender in the Netherlands. *The Journal of Educational Research*, 109, 554-565. doi:10.1080/00220671.2014.994196
- Gijsberts, M. (2004). Minderheden en integratie. In Sociaal en Cultureel rapport 2004. In het zicht van de toekomst. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau

- Kalthoff, H. (2011). *Factsheet Ouderbetrokkenheid bij voor- en vroegschoolse educatie, peuterspeelzaal en onderwijs*. Utrecht: Kohnstamm instituut / Nederlands Jeugdinstituut / Sardes 2011.
- Kao, G. (2004). Parental influences on the educational outcomes of immigrant youth. *International Migration Review*, 38, 427-450. doi:10.1111/j.1747-7379.2004.tb00204.x
- Khan, A., Ahmad, R., Hamdan, R. A., & Mustaffa, M. S. (2014). Educational encouragement, parenting styles, gender and ethnicity as predictors of academic achievement among special education students. *International Education Studies*, 7, 2, 18-22. doi:10.5539/ies.v7n2p18
- Noens, S. (2015) *De stem van ouders binnen inclusief onderwijs: Een kwalitatief onderzoek naar de concepten van Deleuze kunnen betekenen bij de ervaring van ouders van een kind met een beperking* (master thesis). Geraadpleegd van http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/216/288/RUG01-002216288_2015_0001_AC.pdf
- Park, S., & Holloway, S. D. (2017). The effects of school-based parental involvement on academic achievement at the child and elementary school level: A longitudinal study. *The Journal of Educational Research*, 110, 1-16. doi:10.1080/00220671.2015.1016600
- Pels, T., Distelbrink, M., & Postma, L. (2009). *Opvoeding in de migratiecontext. Review van onderzoek naar de opvoeding in gezinnen van nieuwe Nederlanders*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut 2009.
- Ros, B. (2013, 26 februari). Meet uw ouderbetrokkenheid. Geraadpleegd van <https://didactiefonline.nl/artikel/meet-uw-ouderbetrokkenheid>
- Simons-Morton, B., & Chen, R. (2009). Peer and parent influences on school engagement among early adolescents. *Youth & Society*, 41, 3-25. doi:10.1177/0044118X09334861
- Smit, F., & Driessen, G. (2002). *Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool*. Nijmegen: ITS
- Stewart, E. B. (2008). School structural characteristics, student effort, peer associations, and parental involvement: The influence of school-and individual-level factors on academic achievement. *Education and Urban Society*, 40, 179-204. doi:10.1177/0013124507304167

- Swick, K. J. (2003). Working with families communication concepts for strengthening family school-community partnerships. *Early Childhood Education Journal*, 30, 275-280. doi:10.1023/A:1023399910668
- Tam, W. (2011). Hidden school disengagement and its relationship to youth risk behaviors in Hong Kong. *Educational Research Journal*, 26(2), 175-197.
- Vedder, P., Boekaerts, M., & Seegers, G. (2005). Perceived social support and well being in school. *Journal of Youth and Adolescence*, 34, 269-278. doi:10.1007/s10964-005-4313-4
- Vogels, R. (2002). *Ouders bij de les: Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau 2002.

Bijlage I

Kindgedrag

- Hoe goed werkt je kind gemiddeld onafhankelijk aan leeractiviteiten thuis? (Hoelang + met welke middelen)
- Hoeveel moeite investeert je kind in goed schoolcontacten?
- In hoeverre voelt je kind zich thuis op school?
- In hoeverre leert je kind over het algemeen van feedback op zijn/haar werk?
- In hoeverre praat je kind met je als hij/zij ergens mee zit?

Ouderlijke steun

- Hoe vaak help je je kind om deel te nemen aan educatieve activiteiten buitenshuis?
- Hoe vaak praat je met je kind wanneer je kind problemen heeft met anderen?
- Weet je kind dat hij/zij altijd bij jou terecht kan? Hoe geef je dit aan? (hoe laat je merken dat je je kind steunt?)
- Help je je kind met huiswerk?
- Hoelang besteden jullie dagelijks aan het maken van huiswerk?
- Lees je samen met je kind boeken? (in welke taal)
- Speel je samen met je kind spelletjes? (Hoe vaak? Wat voor spelletjes? Leerzame spelletjes?)

Betrokkenheid van ouders

- Wat voor activiteiten organiseert de school om ouders in te lichten?
- Hoe vaak heeft de school het afgelopen jaar georganiseerd? Hoe vaak was je hierbij aanwezig?
- Hoe vaak heb je in de afgelopen jaar geholpen op de school van je kind?
- Hoe is het contact tussen jou en de leerkracht van je kind?
- Hoe vaak ontmoet je de leraren op de school van je kind?
- Weet jij hoe je de leerkracht van je kind kan bereiken?
- Kan jij zelf aangeven als je behoefte hebt aan een contactmoment met de leerkracht?
- Breng je je kind naar school? (met wat en hoe vaak?)

- In hoeverre weet je hoe je kind het doet op school op sociaal gebied? (bijvoorbeeld contact met leraren en klasgenoten)
- Bespreek je de informatie die tijdens informatieavonden worden gegeven met je kind?
- Kun je (gemakkelijk) aangeven wat je goed en minder goed vindt gaan op school?
- Weet je wat de school van jou verwacht als ouder?
- Vind jij dat jij genoeg kennis hebt over het onderwijssysteem in Nederland?
- Bespreek je samen met je kind hoe het onderwijs zal verlopen (raar geformuleerd maar ik bedoel welk niveau etc het kind zal doen?)
- Weet jij wanneer het wat minder gaat met je kind op school? (geeft de leerkracht dit aan?)
- Vraag je dagelijks aan je kind wat hij/zij op school heeft gedaan?

Zelfvertrouwen van ouders over hun vermogen hun kind te kunnen ondersteunen

- Hoe zelfverzekerd ben je om je kind te ondersteunen in het ontwikkelen van vriendschappen?
- Hoeveel moeite doe je om je kinderen te helpen om dingen voor zichzelf te doen?
- Hoe vaak help je je kind de content te begrijpen wat je kind leert op school?
- Hoe zeker ben je dat je kind op school leert wat hij/zij nodig heeft om te leren?
- Hoe zelfverzekerd ben je in de mogelijkheid om je kind te ondersteunen thuis?
- Hoe zelfverzekerd ben je om je kind te helpen om goed met zijn emoties om te gaan?

Het klimaat van de school

- In de laatste/afgelopen jaren, Hoe vaak heeft u met andere ouders gediscussieerd over de school van jouw kind?
- Hoe goed passen de activiteiten die de school aanbieden op de interesses van jouw kind?
- In hoeverre denk je dat de kinderen met plezier naar school gaan?
- In hoeverre hecht de school waarde aan diversiteit in de achtergronden van de kinderen?
- In hoeverre creëert de school een veilige leeromgeving?
- In hoeverre staat de school open voor de meningen van ouders?
- Weet je bij wie je terecht kunt als je ergens niet mee eens bent op school?

De kijk van ouders op leraren

- Hoe vind je dat de leraren op de school van je kind les geeft (past dat bij de learning style van het kind)
- Hoe goed werkt de algehele benadering van discipline voor uw kind?
- Wat vind je ervan hoe de school uw kind voorbereid op het volgend jaar?
- Hoeveel respect hebben de leraren voor de kinderen op school?
- Geeft de leerkracht genoeg informatie over de voortgang van je kind?
- Geeft de leerkracht genoeg informatie over hoe jij als ouders je kind kunt ondersteunen?

De kijk van ouders op hun eigen rol

- Hoe vind jij dat jij het doet als ouder?
- Wat vind je goed gaan en wat kan beter? (wrm)
- Wat zou je willen van de school om deze dingen te verbeteren?